

Juoksijasuunnalle hyväksyttävät oriit

SUOMENHEVOSEN JALOSTUSARVOSTELUOHJE

Tervetuloa orinäyttelyyn!

SUOMEN HIPPOS RY

2024

HIPPOS

1. YLEISIÄ OHJEITA

1.1 Jalostukseen hyväksymisen perusteet

Jalostusvalinnan tarkoituksena on valita perimältään parhaimmat hevoset seuraavan sukupolven vanhemmiksi. Oriiden jalostukseen hyväksyminen perustuu jalostusohjelmassa määritettyihin jalostustavoitteisiin, jotka pohjautuvat rotumääritelmään. Jalostettavina ominaisuuksina ovat terveys, suoritusominaisuudet, rakenne ja luonne. On erittäin tärkeää tuoda hevonen tilaisuuteen hyvin valmisteltuna, jotta hevosella on mahdollisuus näyttää kykynsä.

Terveydentilan tarkastuksessa tutkitaan oriin yleinen ja ortopedinen terveys. Lisäksi röntgenkuvauksessa tutkitaan oriin luuston terveys ja hammas- ja purentatarkastuksessa oriin suuterveys. Terveystarkastuksen tarkoituksena on sulkea pois eläinsuojelullisesti oriin käyttöä jalostuksessa estävät sairaudet ja perinnölliset viat, joista osa saattaa ilmetä vasta jälkeläisarvostelun yhteydessä.

Jalostukseen hyväksyttävien suomenhevosoriiden tulee täyttää jalostussuunnan asettamat suoritusvaatimukset. Jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan suomenhevosen kantakirjaan merkityt vähintään 4-vuotiaat hevoset.

Oriin jalostusarvioinnissa noudatetaan voimassa olevaa jalostusohjelmaa. Jalostusohjelmassa määritellään minimivaatimukset oriin polveutumiseksi, terveydelle, rakenteelle ja suorituskyvyille. Hevosen jalostuksellisen arvioinnin suorittavat Suomen Hippos ry:n nimeämät tuomarit (eläinlääkärit, rakennearvostelijat, suorituskokeiden vastaanottajat ja suomenhevosten lausuntoryhmä).

1.2 Orinäyttelyyn ilmoittautuminen

Orinäyttelyyn ilmoitaudutaan Suomen Hippoksen Heppa-järjestelmän näyttelykalenterin kautta ilmoitettuun määräpäivään mennessä. Ilmoittautumista varten tarvitaan Oma Talli -tunnukset.

Näyttelymaksu tulee maksaa lähetetyn laskun mukaisesti eräpäivään mennessä Suomen Hippoksen tilille.

Ilmoittautumisen yhteydessä on toimitettava oriin röntgenkuvat sekä hammas- ja purentatutkimus. Työ- ja käyttösuunnan käyttökokeella arvosteltavien oriiden tulee lisäksi toimittaa etukäteen tehty

eläinlääkärintutkimuslomake. Lisäksi ilmoittautumisen yhteydessä on toimitettava tiedoksi muut arvosteluun vaikuttavat asiat.

Oriin ilmoittajan vastuulla on, että orilautakunnalla on käytössään kaikki ajankohtainen tieto oriista.

1.3 Oriiden maksut

Oriit, näyttelymaksu,
suomenhevoset J-suunta 350 €

Yksityinen oritarkastusmaksu
1500 € + lautakunnan kulut *

Lisäksi tulee röntgenkuvauksen, spermatestin, CEM-testin tai muiden vaadittavien tutkimusten kuluja.

Mikäli ori sairastuu ilmoittautumisen jälkeen, voidaan osallistumismaksusta palauttaa puolet eläinlääkärintodistusta vastaan.

1.4 Hevosten majoitus ja turvallisuus

Oriinpitäjä varaa oriille mahdollisen yömajoittumisen omatoimisesti, päiväkarsinat järjestyvät näyttelyjärjestäjän toimesta.

Oriin kanssa näyttelypaikalla liikuttaessa on otettava huomioon yleisön ja muiden tapahtumaan osallistuvien turvallisuus. **Oriin on oltava suitsittuna**, kun sitä liikutetaan tapahtumapaikalla. Oriit ovat tapahtumapaikalla aina oriin omistajan/haltijan vastuulla.

Oriiden **esittäjillä ja avustajilla** on kaikissa arvostelutilanteissa oltava kypärä päässä. **Kypärän käyttö on pakollista aina oriita liikuteltaessa.**

Oriiden **valokuvaaminen** tapahtuu erikseen varatulla alueella aikataulussa ilmoitettuna ajankohtana. Huolehdithan, että ori tulee kuvattua Suomen Hippoksen tiedottajan/näyttelyn virallisen valokuvaajan toimesta.

Orinäyttelypaikalla on arvostelutilaisuuden ajan läsnä orilautakunnan eläinlääkäri. Käyttökokeella tamma- ja varsanäyttelyiden yhteydessä arvosteltavien oriiden osalta näyttelypaikalla ei ole eläinlääkäriä.

Oriin esittäjän on oltava vähintään 16-vuotias.

1.5 Lääkintämääräykset ja alkoholin käyttö

Arvostelutilaisuudessa noudatetaan Suomen Hippoksen lääkitämääräyksiä ja oriita testataan pistokokein dopingtesteillä. Lääkintäohje ja ohjeelliset dopingvaroajat löytyvät Suomen Hippoksen internetsivuilta.

Päihtynyt ei saa käsitellä hevosta tapahtuma-alueella. Lautakunta voi määrätä suoritettavaksi puhallustestejä ja päihtynyt henkilö voidaan poistaa tapahtuma-alueelta.

1.6 Hevosen ja esittäjän varusteet

Eläinlääkärintarkastus, mittaus ja rakennearvostelu

Esittäjällä tulee olla tarkoituksenmukainen ja siisti asu sekä kypärä. Hevosella ei saa olla suoja. Avustajan käyttö on suositeltavaa mittauksessa ja eläinlääkärintarkastuksessa.

Työ- ja käyttösuunnan käyttökokeella arvosteltavien oriiden eläinlääkärintarkastus tapahtuu ennen näyttelyä erillisten ohjeiden mukaisesti omistajan valitseman eläinlääkärin toimesta ja omistajan kustannuksella.

J-suunta ajokoe

Ennen ajettavuuskoetta ohjastajan tulee tarkistaa, että hevonen on asiallisesti valjastettu Suomen Hippoksen ravisajon sääntöjen mukaan. Ajokokeessa kiellettyjä varusteita ovat päätanko ja sivuremmit.

Ajotuumarit raportoivat poikkeavia lisävarusteita, mm. polvisuojat, hännän sitominen, potkuremmi, näköä rajoittavat varusteet, voimakkaat kuolaimet tai kitaraudat. Arvostelulausuntoon varusteet kirjataan vain, mikäli niitä on poikkeuksellisen paljon. Ajokoe suoritetaan omilla valjailla ja kilpa- tai valmennuskärryillä. Kärryissä ei saa olla jalkojen liikkeitä peittävää pressua tai laitaa. Kärryjä voi tarvittaessa tiedustella näyttelypaikalta tai alueen valmentajilta. Lainaamiset tulee suorittaa oma-toimisesti.

1.7 Oriin jalostukseen hyväksymisen ehdot

Oriin jalostukseenkäytön ehtona on vapauttava röntgenlausunto ennen jalostukseen hyväksymistä. Oriista tulee toimittaa lisäksi kesäihottumatodistus arvostelua seuraavana kesänä. Lisäksi orilautakunta voi asettaa tarpeen vaatiessa muita ehtoja jalostukseenkäytölle. Oriin jalostukseenkäytön ehtoihin kuuluu myös sääntöjen mukainen vuosittain aktivoitava orilisenssi ja astutuskirjanpito.

1.8 Valitusoikeus

Jalostusarvostelun tuloksesta ei voi valittaa. Mikäli arvostelutilaisuutta ei ole toteutettu voimassa olevan jalostusohjelman ja muiden asiaa koskevien ohjeistusten mukaisesti, voidaan asiasta valittaa. Valituksen voi tehdä henkilö, jonka omistuksessa tai hallinnassa kyseiseen valitukseen liittyvä yksilö on. Valitus tulee toimittaa kirjallisesti. Valitukset käsittelee Suomen Hippos ry:n jalostusvaliokunta.

Arvostelupaikkaan ja tapahtumaan liittyvät valitukset tulee esittää arvostelutilanteessa, viimeistään puoli tuntia tilaisuuden päätyttyä näyttelyjärjestäjälle tai lautakunnan puheenjohtajalle. Muut arvostelutilaisuuteen liittyvät valitukset tulee toimittaa kahden viikon kuluessa arvostelutilaisuudesta Suomen Hippokseen.

2. NÄYTTELYYN SAAPUMINEN JA ILMOITTAUTUMINEN

Näyttelyyn osallistuva ori ilmoitetaan kansliaan viimeistään puoli tuntia ennen oman ryhmän aloitusaikaa. Hevosen **passi luovutetaan ilmoittautumisen yhteydessä** ja passin saa takaisin arvostelun päätyttyä. Ilmoittautumisen yhteydessä hevonen saa numerolapun, joka kiinnitetään hevosen suitsiin. Viimeistään ilmoittautumisen yhteydessä jätetään kansliaan mahdolliset lisäselvitykset, jotka oriinpitäjä haluaa jättää lautakunnan tiedoksi.

3. TERVEYDENTILAN TARKASTUS

3.1 Terveystilan tarkastus ja mittaus

Oriin näyttelyssä oriille tehdään laaja terveystilantarkastus. Ori tuodaan tarkistukseen siistittynä ja kaviot puhdistettuna. Ori lautakunnan eläinlääkäri antaa sanallisen arvostelun oriin terveystilasta. Oriin tulee olla hyvässä kunnossa ja terve. Sairasta oritta ei arvostella.

Työ- ja käyttösuunnan käyttökokeella arvosteltavien oriiden eläinlääkärintarkastus tapahtuu ennen näyttelyä erillisten ohjeiden mukaisesti omistajan valitseman eläinlääkärin toimesta ja omistajan kustannuksella.

Eläinlääkärintarkastuksen yhteydessä tarkastetaan hevosen liikkeet suoralla uralla kovalla alustalla. Jalkojen terveyden arvioinnissa kiinnitetään huomiota hevosen jalkojen kestävyteen, sekä mahdollisiin vammoihin, virheellisyksiin tai vikoihin. Hevosten mitataan lautakunnan

jäsenten toimesta. Oriista mitataan säkäkorkeus, lautas-
korkeus, lautasen leveys (ei J-suunta), rungon pituus, rin-
nan leveys, rinnan ympäryys ja etusäären ympäryys. Hevo-
sen tulee seistä mittauksessa tasajaloin. Lisäksi T-suun-
nan vetokokeeseen osallistuvilta hevosilta määritetään
arviopaino. Hevosen kuntoluokka määritetään asteikolla
1-5. Kavioiden arvostelu suoritetaan mittauksen yhtey-
dessä kovalla alustalla. Hevosten tunnistustiedot tarkiste-
taan Suomen Hippoksen nimeämän henkilön toimesta.

Jalostusarvostelussa hevonen on esitettävä ilman pohjal-
lisiä tai kaviopohjan peittäviä kenkiä. Hevosta ei arvos-
tella, mikäli sillä on pohjalliset. Tilsakumit ovat sallittuja.
Mittauksessa ja kavioiden arvostelussa hevonen on esi-
tettävä siinä kengityksessä, jossa hevonen suorittaa suo-
rituskokeet. Korkeusmittojen tuloksesta vähennetään
sekä hokit että kengät.

Terveystilan tarkastukseen hevonen tuodaan suitsit-
tuna. Eläinlääkärintarkastus- ja mittauspaikka ilmoitetaan
näyttelyohjelmassa.

3.2 Röntgenkuvaus, hampaiden ja purennan tarkastus.

Kaikki jalostusoriit on röntgenkuvattava ja röntgenkuvat
tulee toimittaa Suomen Hippokseen ilmoittautumisen
yhteydessä. Kuvat toimitetaan eteenpäin lausuntoa
varten. Mikäli kuvia ei ole toimitettu määräajassa,
Suomen Hippoksella on oikeus julkaista ori näyttelyn
osallistujana vaikka eläinlääkäri ei olisi antanut
vapauttavaa päätöstä röntgenkuvista. Ori voidaan tässä
tapauksessa poistaa näyttelystä röntgenlöydösten
johdosta, vaikka ori olisi ennakkoon ilmoitettu näyttelyn
osallistujana.

Suomenhevosoriiden ilmoittautumistiedot ovat julkisia.
Kaikkien näyttelyyn ilmoittautuneiden oriiden röntgen-
lausunnot julkaistaan, vaikka löydökset olisivat jalostus-
ohjelman mukaan hylkäävät. Hylkääviä röntgenlöydöksiä
ovat osteokondroosimuutokset tai muut nivelen kasvu-
häiriöt sekä 4–5 asteen kavioruston luutummat. Oriin
näyttelytulokseksi merkitään tässä tapauksessa hylätty.
Jalostusohjelman mukaisesti ori voidaan kuitenkin hy-
väksyä ilman palkintoa, mikäli ori täyttää vähintään I pal-
kinnon vaatimukset jalostusohjelman mukaisin suunta-
kohtaisin ehdoin.

Röntgenkuvaus voidaan tehdä aikaisintaan vuosi ennen
orinäyttelyä.

Röntgenkuvauksen yhteydessä tarkistetaan oriin ham-
paat ja purenta. Tarkastuksesta täytetään

hammastarkastuspöytäkirja, johon löydökset kirjataan.
Pöytäkirja toimitetaan Suomen Hippokseen ilmoittautu-
misen yhteydessä.

Liite Röntgenkuvauksen ja hammastarkastuksen ohjeet

3.3 Rokotusmääräykset

1.1.2024 alkaen Hippoksen tamma- ja varsanäyttelyihin,
sekä oriiden jalostusarvostelutilaisuuksiin osallistuvilla
hevosilla tulee olla Hippoksen näyttelysääntöjen mukai-
sesti voimassa oleva rokotussuoja:

- Kalenterivuonna 1v täyttävällä tai sitä vanhemmalla he-
vosella tulee olla vähintään kaksi perusrokotetta annet-
tuna.
- Toinen perusrokote tulee antaa 21–92 vrk:n kuluessa
ensimmäisestä perusrokotteesta.
- Viimeisimmän rokotteen antamisesta tulee olla kulunut
vähintään 5 vrk ja enintään 365vrk.

Kilpailuissa ja muissa tapahtumissa käytettävät rokotus-
ohjelmat voivat poiketa Hippoksen näyttelyissä käytössä
olevasta rokotusohjelmasta. Tarkistathan rokotusohjel-
maa suunnitellessa, että se noudattaa myös lajikohtaisia
vaatimuksia.

4. RAKENNEARVOSTELU

Rakennearvostelu suoritetaan tasaisella alustalla manee-
sissa tai piha-alueella. Rakennearvosteluun tullaan aika-
taulussa ilmoitetulla omalla vuorolla ja ori asetetaan sei-
somaan lautakunnan eteen.

Liikkeet esitetään ensin käynnissä ja sen jälkeen ravissa.
Juoksuliikkeitä esitettäessä käännökset tehdään käyn-
nissä. Oriin tulee liikkua sekä käynnissä että ravissa suo-
raan mutkittelematta.

Liikkeiden esityksen jälkeen ori asetetaan harjaton puoli
lautakuntaan päin. Arvostelijoiden puoleiset jalat asettu-
vat normaalisti kohtisuoraan maata vasten, mutta ulko-
puoleinen etujalka näkyy hieman toisen takana ja ulko-
puoleinen takajalka on taas selvästi toista takajalkaa
edempänä. Näin kaikki jalat ovat näkyvissä yhtäaikaan. Ori
tulee pitää hereillä, niin että se seisoo ryhdikkäästi eikä
lepuuta mitään jalkaansa.

Esittäjä seisoo aluksi oriin edessä. Kun tuomari tulee kat-
somaan oritta edestä päin, siirtyy esittäjä oriin

vasemmalle puolelle talutusasentoon, jotta oriin jalka-asentojen tutkiminen on esteetöntä.

Rakennearvostelussa oriista arvioidaan pistein laatu-tyyppi. Rotutyypin ja sukupuolityypin arvioidaan sanallisesti. Runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys, jalkojen terveys sekä kaviot pisteytetään. Rakennearvostelun yhteydessä käynti- ja raviliikkeet arvostellaan sanallisesti ilman pisteytystä.

5. VALOKUVAUS

Ori esitetään valokuvauksessa siistittynä ja suitsittuna kuolaimista. Ori asetetaan harjaton puoli valokuvaajaan päin, valokuvaajan puoleinen etujalka tulee olla hieman edempänä ja takajalka hieman taaempaan. Oriin otsaharja kannattaa pyyhkäistä sivuun, niin että oriin valokuvaajan puoleinen silmä näkyy. Valokuvauksessa sekä ori että esittäjä esiintyvät ryhdikkäästi.

Oriin valokuva liitetään osaksi oriin jalostusarvostelulausuntoa Heila-jalostusjärjestelmään. Valokuvaukseen kannattaa suhtautua maltilla, jotta oriin rakennekuva on mahdollisimman onnistunut.

Myös valokuvauksessa esittäjällä tulee olla kypärä päässä.

6. SUORITUSKOKEET

Jalostusarvostelussa yksilöarvosteltavan hevosen on suoritettava jalostussuunnan mukaiset suorituskokeet.

6.1. Juoksijasunnalle esitettävät oriit

J-suunnalla oriit suorittavat ajokokeen. J-suunnalla yksilöarvosteltavalle hevoselle tehdään ajokoe, jonka suorittavat kaksi lautakunnan ajotuomaria raviradalla tai hiittisuoralla.

Ajotuumarit arvioivat hevosen luonteen ja raviliikkeet asteikolla 4-10. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää. Luonne ja liikkeet kuvataan myös sanallisesti.

Ajokokeessa oriilla ajetaan ensin rauhallisempaa ja sen jälkeen lyhyesti reippaampaa ravia. Luonteen arvioimista varten oriilla myös peruutetaan.

Hevonen on suositeltavaa lämmitellä ennen ajokoetta.

Raviliikkeiden arvostelussa pääpaino on nopeassa ravissa, jossa kiinnitetään huomiota hevosen ravin

varmuuteen etenkin rytmivaihdoksissa ja kaarteissa. Ajokokeessa arvostellaan hevosen juoksutyyliä ja liikkeiden säännöllisyyttä. (Erikoishuomioita esimerkiksi: takominen, melominen, kerominen.)

6.4 Luonteen arviointi

Suomenhevonen on rodun jalostustavoitteen ja rotumääritelmän mukaan yhteistyöhaluinen, yritteliäs, toimiva ja nöyrä. Tavoitteena on jalostaa käyttötarkoitukseensa sopivia ja helposti käsiteltäviä suomenhevosia.

Luonteen arvostelemiseksi lautakunnan jäsenet tarkkailevat hevosta koko jalostusarvostelutilaisuuden ajan. Hevosen luonne arvostellaan sekä sanallisesti että pistein neljästä kymmeneen (4-10). Vihaisuus, levottomuus ja arkuus voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Lautakunnan jäsenet kiinnittävät luonteen arvostelussa huomiota hevosen yhteistyöhaluun ja rauhallisuuteen.

Rakennearvostelulautakunta, suorituskokeiden vastaanottajat, mittaajat ja oriilla eläinlääkäri antavat kukin luontepisteen, joista lautakunta muodostaa hevosen jalostusarvostelun kokonaisluontepiste.

Arvosteluasteikko: 10 = kiitettävä, 9 = erittäin hyvä, 8 = hyvä, 7 = hyvänpuoleinen, melko hyvä, 6 = tyydyttävä, 5 = välttävä, 4 = hylätty. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

7. LAUSUNTOJEN LUKU

Oriiden lausunnonluku ja mahdollinen palkitseminen tapahtuu rakennearvostelun ja suorituskokeiden jälkeen.

8. ORIIDEN JALOSTUKSEENKÄYTTÖOIKEUS

4-vuotialle ja vanhemmille jalostusarvostelluille suomenhevosoriille myönnetään toistaiseksi voimassa oleva jalostukseenkäyttöoikeus.

Jokaiselle siitokseen käytettävälle suomenhevosoriille on aktivoitava vuosittainen orilisenssi. Haku tapahtuu Heppa-järjestelmässä. Lisenssimaksu määräytyy sen mukaan, milloin hakemus pystytään hyväksymään Hippoksessa eli kaikki mahdollisesti tarvittavat hakemuksen liitteet on toimitettu ja ne on ehditty käsitellä. Sähköinen astutuskirjanpito aukeaa, kun lisenssi on aktivoitu.

Orilicenssijärjestelmän uudistus ei vaikuta kotisiitospykälään tai varsan ravikilpailuoikeuden saamiseen.

Kaikki keinosiemennykseen käytettävät oriit on testattava vuosittain ennen siemennyskauden alkua tarttuvan kohtutulehduksen (CEM) ja virusarteriitin (EVA) varalta. CEM-testin osalta tuloksen on oltava vapauttava.

Mikäli suomenhevosoritta käytetään vain luonnolliseen astutukseen, on CEM-testi otettava vähintään 5 vuoden välein. Mikäli oritta ei ole lainkaan käytetty siitokseen edellisen puhtaan CEM-näytteen jälkeen, testiä ei tarvitse uusia. Tällöin asiasta tulee informoida Suomen Hipposta.

Jalostukseen hyväksytystä suomenhevosoriista tulee toimittaa eläinlääkärintodistus kesähottumaan viittaavien

oireiden varalta jalostusarvostelua seuraavan kesän heinä-syyskuun aikana. Tarkastuksen suorittaa oriinomitajan tai -haltijan valitsema eläinlääkäri. Mikäli lomaketta ei toimiteta, oriin jalostukseen käyttöoikeus ei ole voimassa.

Jalostukseen hyväksytyjen oriiden omistajien on ilmoitettava Suomen Hippokseen, mikäli ori myöhemmin operoidaan nivustyrän vuoksi. Oriille on tällöin tehtävä fertilititeettitutkimus.

Mikäli oriin todetaan periyttävän perinnöllisiä sairauksia, voidaan se poistaa jalostuksesta.

Suomen Hippos ry pidättää oikeuden muutoksiin.

Lisätietoja: Suomen Hippos ry

Susanna Back,
Susanna.back@hippos.fi, puh. 040 505 8013